

גדעון ברומברג

מנכ"ל ישראלי, ידידי כדור הארץ
מזה"ת

ציטוט מומלץ

ברומברג ג. 2010. תגובה למאמר:
סוגיית המים בין ישראל לפלסטינים.
אקולוגיה וסביבה 1(3): 4.

חיבור צינור מים לכפר א-תואנה בדרום הר חברון (אזור C) בקיץ 2010. | צילום: יפית ביסו, האגודה לזכויות האזרח

תגובה למאמר: סוגיית המים בין ישראל לפלסטינים

3 באוקטובר, 2010

גיליון סתיו 2010 / כרך 1(3)

מכתבים למערכת

למערכת שלום,

מאמרו של פרופ' גבירצמן^[3] לוקה בחד-צדדיות ובאי-דיוקים. לטענת גבירצמן, הסכמי אוסלו ב' הם הקובעים בכל הנוגע לצרכים העתידיים של הפלסטינים. טענה זו אינה קבילה, לנוכח העובדה כי אוסלו ב' הוא הסכם ביניים לתקופת מעבר של חמש שנים בלבד. כיום, 15 שנים לאחר החתימה על ההסכם, הכמויות הנשאבות והמסופקות לטובת האוכלוסייה הפלסטינית אינן עונות על צרכיה בהווה, ובוודאי שלא על צרכיה העתידיים. כמו כן, בהסכם אוסלו ב' נאמר במפורש שהסדרי החלוקה בתקופת הביניים לא יפגעו בזכויות הצדדים בהסכם הסופי.

משפט המים הבין-לאומי לניהול אגנים חוצי גבולות קובע באופן מפורש שעיקרון מנחה בחלוקת המים בין המדינות הוא שימוש סביר ושוויוני (reasonable and equitable utilization). עקרונות אחרים, כמו עקרון החזקה בשל שימוש קודם, שמציע גבירצמן, הם משניים לו^[4].

מידת השוויוניות נסמכת על הערכת אוכלוסין. גבירצמן מתבסס על הערכה של מרכז בגין-סאדאט, שלפיה האוכלוסייה הפלסטינית בגדה מונה 1.4 מיליון נפש. לעומת זאת, סקר האוכלוסין של הרשות הפלסטינית מ-2006 מעריך את גודל האוכלוסייה בגדה ב-2.2 מיליון נפש. אפילו רשות המים הישראלית בתשובה מ-2009 לדו"ח הבנק העולמי שעסק בסוגיה זו, בחרה בערך ביניים של 1.8 מיליון נפש^[2]. להבדלים אלו יש השפעה משמעותית על חישוב צריכת המים הפלסטינית לנפש. בדו"ח הבנק העולמי^[6] נקבע שב-2009 הצריכה הביתית לנפש ברשות הפלסטינית הייתה כ-50 ליטר ביום לאדם בלבד, וזאת לעומת 247 ליטר לאדם ביום בישראל. כלומר הצריכה הביתית בישראל גדולה פי חמישה מהצריכה הביתית ברשות הפלסטינית.

רט לכך, קיימת מחלוקת לגבי המילוי החוזר הממוצע, או "היבול הבטוח", לאקוות ההר^[1]. בעת קביעת הסכמי הביניים עמדה הערכת המילוי החוזר על 680 מלמ"ק בשנה. כיום, ההערכות קרובות יותר ל-620 מלמ"ק. ישראל והרשות הפלסטינית חלוקות גם לגבי פוטנציאל השאיבה באקווה המזרחית. לטענת ישראל, מדובר בכמות שגבוהה ב-70–80 מלמ"ק מהכמות המופקת על-ידי הרשות, והיא יכולה למלא, לטענת רשויות ישראליות, את המחסור הקיים ברשות. הפלסטינים טוענים מנגד כי רמת המליחות של המים "הבלתי מנוצלים" גבוהה מדי, ואינה מתאימה לשימוש בעלות סבירה.

האקווה המזרחית נמצאת ברובה (הזנה ושפיעה) בשטחי הגדה המערבית, שמוגדרת על פי החוק הבין-לאומי כשטח כבוש. בהתאם להגדרה זו, משאבי הטבע באזור שייכים לתושביו בלבד, ואין להעבירם לצורכי המדינה הכובשת או אזרחיה. ולכן לפי החוק הבין-לאומי, כ-40 מיליון מ"ק מים ששואבת ישראל מדי שנה לטובת יישובי הבקעה הם בחזקת גזל.

מלבד זאת, בחלוקת המים באזור "נשכח" מישראלים רבים שמהפלסטינים נמנעים הגישה והשימוש במקור מים משותף נוסף – נהר הירדן הדרומי הנושק לגדה המערבית. גם לגביו יש לפלסטינים זכות לשימוש סביר ושוויוני.

איננו מליצי יושר של הרשות הפלסטינית, ובדו"חות קודמים של הארגון הצבענו על כשליה בניהול משק המים והשפכים ובהגנה על מקורות מים מזיהום^[5]. עם זאת, אנו סבורים כי כדי להגיע להסכם ארוך טווח, שיניח יסודות ליחסי שכנות תקינים, יש לוודא כי צורכי שני הצדדים נלקחים בחשבון ומקבלים ביטוי הוגן בחלוקת המשאב המשותף. זכות הווטו החד-צדדית בפועל של ישראל ב"וועדת המים המשותפת", וההשפעה המעכבת של המנהל האזרחי בפרויקטים שכבר אושרו – מנוגדות לעקרונות אלו.

בכבוד רב,

עו"ד גדעון ברומברג, מנכ"ל ישראל, ידידי כדור הארץ מזה"ת

מקורות

1. גבירצמן ח. 2002. משאבי המים של ישראל. ירושלים: יד יצחק בן צבי.
2. רשות המים. 2009. סוגיית המים בין ישראל לפלסטינים.
3. גבירצמן ח. 2010. סוגיית המים בין ישראל לפלסטינים – העמדה הישראלית. *אקולוגיה וסביבה*: 2: 56-46.
4. International Law Association. 2004. Water Resources Law, Berlin Conference.
5. Tagar Z and Qumsieh V. 2006. A Seeping time bomb: Pollution of the Mountain Aquifer by Solid Waste. *Friend of the Earth Middle East*.
6. The World Bank, 2009, Assessment of restrictions on the Palestinian water sector development; Middle East and North Africa Region Sustainable Development